

TRĄD

TRĄD (lepra lub choroba Hansena) jedna z najdłużej towarzyszących człowiekowi zakaźnych chorób skóry i nerwów wywołana przez prątki *Mycobacterium leprae*, bakterii odkrytej przez norweskiego naukowca Armauera Hansena w 1873 roku. Bakteria ta jest bardzo podobna do tej, która wywołuje gruźlicę.

WYSTĘPOWANIE

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia WHO w 2005 łączna ilość chorych na świecie wynosiła około 15 mln. Z tego leczonych było około 3 milionów. Każdego roku rejestruje się ok. 800 tys. nowych przypadków trądu. Mapa trądu w dużym stopniu pokrywa się z mapą ubóstwa na świecie. Większość ludzi dotkniętych chorobą żyje w krajach tzw. III Świata (najwięcej w Indiach i Brazylii) ponadto w Afryce Równikowej, na wyspach Oceanu Spokojnego i w Chinach. Jednak brak jest wiadomości o takich miejscach jak Korea Północna czy obszar Syberii. Pewną ilość przypadków (oczywiście statystycznie nieistotną) notuje się w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i w Europie. Prawdopodobnie przypadki te mają związek z migracją ludności.

POSTACIE TRĄDU

Wyróżnia się trzy główne formy kliniczne trądu:

- 1. postać guzowata**, lepromatyczna, ma przebieg ostry, charakteryzuje się występowaniem w skórze i tkance podskórnej guzów, które ulegają rozpadowi, powodując trwałe oszpecenie. Postać guzowata objawia się przez twarde obrzęki, bogate w bakterie. Mogą się one otwierać, prowadząc do poważnych zniekształceń. Ta postać, podobna do innych chorób skóry, mylona czasem z uczuleniem lub grzybicami, jest najbardziej zakaźna. Pacjenci często nieświadomi zagrożenia, jakie stanowią dla swoich najbliższych zarażają innych członków rodziny, przebywają w miejscach publicznych,
- 2. postać gruźlicopodobna**, tuberkuloidowa, ma przebieg wolniejszy, oprócz zmian skórnych występują zmiany neurologiczne. Atakowane są końcówki nerwowe kończyn i twarzy, powodując martwicę tkanek (stąd odpadają palce, uszy, nos), następują też zmiany neurologiczne (zaburzenia czucia, porażenia), prowadzące do poważnych zniekształceń i okaleczeń. Tę postać można poznać zauważywszy plamy na ciele (w przypadku skóry brązowej plamy są jaśniejsze niż reszta ciała). Osoby, które mają tę postać trądu – choć są o wiele mniej zaraźliwi, bywają wyrzucani ze swoich rodzin z powodu widocznego oszpecającego kalectwa, które jest trwałym znamieniem trądu.
- 3. postać mieszana, nieokreślona**

PRZEBIEG CHOROBY

Zarażenie następuje **drogą kropelkową** przez długotrwały kontakt z chorym. Wylęganie się choroby trwa od 9 miesięcy nawet do 30 lat. W postaci **guzowatej** bakterie namnażają się szybko (można je wykryć w pobranych wymazach skórnych) powodując różnej wielkości guzki na całym ciele, które z czasem mogą nawet otwierać się, cieknąć, ropieć. W postaci **gruźlicopodobnej** bakterie – przedostawszy się do układu krwionośnego – podróżuje wzdłuż systemu nerwowego niszcząc osłonki mielinowe jego zakończeń. Wywołuje odbarwienia na skórze, niszczy jej przydatki. Pacjent nie czuje bólu, nie reaguje także na bodźce takie jak ciepło czy zimno. Jest to przyczyną powikłań, których skutki są groźniejsze, niż sama choroba – następują oparzenia i zranienia, a konsekwentnie zakażenia i ropienie ran itd.

LECZENIE TRĄDU

Dziś rozwój choroby może być zatrzymany i kontrolowany przez wczesne wykrycie i farmakoterapię. Do niedawna terapia polegała na stosowaniu kombinacji różnych leków. Leczenie trwało od pół roku do 2 lat. Obecnie choroba ta jest całkowicie uleczalna dzięki opracowanemu w Hamburgu lekarstwu, łączącemu wszystkie te środki w jednej tabletkę. Może ono być stosowane również w leczeniu gruźlicy. Pielęgnacji wymagają chorzy z otwartymi ranami i innymi powikłaniami. Także osoby wyleczone muszą się nauczyć unikać niebezpieczeństwa zranienia czy oparzenia. Potrzebują też ogólnej opieki medycznej (często odmawianej im z powodu znamion trądu). Dla chorych na trąd potrzebne jest też odpowiednie obuwie i protezy, czasami operacje, których celem jest przywrócenie sprawności funkcjonowania mięśni, najczęściej dłoni, gdyż ulegają one przykurczom. Obecnie nie wiadomo, czy wyleczenie z trądu daje trwałą odporność. Jest dużo nawrotów. Nie wiadomo, czy jest to efekt niedokładnego leczenia i ponownego uaktywnienia się bakterii przetrwałych w organizmie, czy jest to ponowne zarażenie osób szczególnie podatnych na trąd. Badania nad tym problemem nie są prowadzone.

BADANIA

Do niedawna badania nad trądem były bardzo trudne, bowiem wywołującego go mikroba nie można hodować w warunkach laboratoryjnych. Odkryto jednak, że na trąd cierpią także amerykańskie pancerniki i od tej pory zwierzęta te wykorzystuje się w doświadczeniach. Jest jednak kłopot z powodu nikłego rozmnażania się zwierzęcia w sztucznych warunkach. Uczeni z Instytutu Pasteura w Paryżu zsekwencjonowali genom bakterii *Mycobacterium leprae* - prątka trądu. Jej genom jest zbudowany z 3 milionów 270 tysięcy par zasad i składa się z 1604 potencjalnie aktywnych genów. Badania naukowców z Instytutu Pasteura pozwolą ustalić, w jaki sposób można hodować prątka trądu w laboratorium (na razie nie jest to możliwe), co powinno pozwolić na zintensyfikowanie badań nad tą tajemniczą bakterią. Znajomość sekwencji może też pozwolić na opracowanie nowych leków do walki z trądem, a w przyszłości szczepionki przeciw tej chorobie.

(informacje ze strony www.jeevodaya.org)